

ימיו האחרונים

בשמונה במאי נקראתי לבוא באופן דחוף לבית-החולים שבעפולה: רודי נפצע ונמצא בבית-החולים. לא חרדת-שווא חרדתי איפוא: רדף הגורל את רעי והשיגו. אשר יגורתי מזמן – בא. רודי היה פצוע קשה, אך סרב להכיר בזאת. כשהובילו אותו באוטו, סיפרו לי – דאג כל המן לחבר השוכב לצידי, פצוע פצע קל ממנו, לעצמו לא חשש. בכל זאת כאשר הגעתי אליו לבית החולים היו המלים הראשונות שהשמיע באוזני רוויות התמרדות ואי-השלמה: "זה לא צריך היה לקרות לי עכשיו, אחרי הפעולה, לפני הנצחון"... וכאילו בכדי להצדיק אליו את הדין הוסיף והסביר לי: "האחריות לבנים הגדולים שלנו הוטלה עלי. משהוגד לי כי חברים נפצעו, הפניתי ראשי, מתוך חרדה לבנים לסקור את השטח, והנה פגע הכדור בעורפי. הוא היטב לקלוע. אך למה זה קרה לי עכשיו!?!"

ניתחוהו. הניתוח ארך כשעה. ביקשו להרגיעני: יש לחכות ארבע ימים עד שתתבררנה התוצאות. למחרת הניתוח התעניין רודי כל הזמן לדעת מה שלומו של החבר הפצוע, שלחני מדי פעם לבקרו. כן ביקש אותי לקרוא לנו מהעתון על הנעשה בארץ וסיפרתי לו קצת. ביום השני רצה לשמוע את חדשות הרדיו. ביקש אותי להיודע אם הנשק נשאר בסדר. היה מעוניין שיבקרוהו ושמח לכל ביקור, אולם הרופאים לא הסכימו לכך, כי רודי היה במצב נפשי נסער ביותר, והירבה לדבר ולספר על הקרבות.

ביום שלישי לא נשתנה מצבו. החום עלה וירד חליפות. הוא הפסיק לאכול. שאל אותי מדוע איני נוסעת הביתה אל הילדים וקבל על מראה פני. הסרתי לו, כי הדרך קשה ומשובשת, הטלפון אינו פועל ואני רוצה להיות בקשר תמידי עם בית-החולים ולא כדאי שאטלטל את עצמי הלך וחזור. ביקשני שישלחו אליו את צביקה שלנו. נאלצת הייתי להסביר לו, כי אין הדבר אפשרי.

האכלתיו. הוא לא היה מסוגל לאכול בעצמו, ולכן היה עצבני ונרגז. הוא לא הבין, או שלא רצה להבין ולהשלים, מדוע אין הוא עושה את כל הפעולות בעצמו. נראה היה מצד אחד שהכרתו כשורה, אולם מצד שני לא הכיר במצבו, לא רצה להשלים בשום אופן עם עובדת השיתוק. הוא הכריז שביתת-רעב. הרים את ראשו בכח למרות האיסור, זרק מעליו את המכשירים ששכב בהם: "איני רוצה ואיני יכול לשכב כך, אני רוצה לאכול כבן אדם – לשבת ולאכול. מדוע אין מרימים ואין מושיבים אותי?" לא נתן לאחיות לגשת אליו, רק אל אחת, מכירה מירושלים, רחש קצת אמון (מכאן שזכרנו לא לקה) ונתן לה לפעמים לגשת אליו, ואף ביקש אותה לבקרו בשעות השמירה. מידה אכל ונרגע. לי הרשה לטפל בו, אף על פי שגם כלפי גילה סימני התרגזות. לא יכול היה להשלים עם התלות באחרים. דרש, שהרופא שלנו מאשדות יבוא להכניס סדרים בבית-החולים וידריך את הרופאים. לו הוא רוחש אמון. אנשי עפולה הסכימו לכך וכשבא הרופא מאשדות והסביר לו את העניין – קיבל והשלים וביקש אותו לבקרו שנית.

ביום האחרון התאונן: "אפילו את ידי אינני יכול להושיט לך ואיני מרגיש במגע ידך. האומנם לא אוכל לעבוד, ואיך אתקיים כך?, בפניו לא הרגישו כמעט שהוא חולה אנוש: לא חל בהם כל שינוי. אותם הפנים כמו אז באותו ערב כשבא הביתה לקחת נשק לפני צאתו לפעולה: הוא לא סיפור לי אז מאומה. לוויתיו לטנדר בתשע בערב – ויצא. אותם הפנים הערים והדרוכים היו לו גם עשיו בשכבו על ערש-דוויו. במשך כל הזמן ישיבתי על ידו התעניין היכן מתחוללים עכשיו הקרבות ומה המצב.

אותו יום, היום האחרון לחייו, כירסם אותו הצער – לא, הוא לא יכול לסלוח, שאין נותנים לו לראות ולחיות את הנצחון. את זאת ביטא גם בפני חברים שביקרוהו. התעניין גם בנעשה במשק. עם אחד החברים התלוצץ אפילו. הוא לא הבחין במצבו. כשלא היה לו די אוויר לנשימה והוסיפו לו חמצן, דימה שלקה בנזלת. בכל זאת טען הרופא, שאין זה מצב של חוסר הכרה אלא התעוררות יתרה: הוא מלא על גדותיו ומוכרח לפרוק מעליו את העומס ועל כן מתבלבלים עליו עשתונותיו, ועל כן הוא מרבה כל-כך לדבר על הקרבות.

בשבת בערב ביקשני, שאזריק לו את זריקת המורפיום למען להקל על הרגשתו, לא הסכמתי. הסברתי לו, שאיני צריכה לעשות זאת שכן זה תפקידן של האחיות. על זאת השיב: "כן, בין כך לא ארגיש מאומה ולא אבחין במגע ידך".

בשעה שתיים-עשרה, בחצות, קיבל את הזריקה האחרונה. השיתוק הלך והתפשט. בארבע לפנות בוקר חדל הלב לפעום.

הילדים ידעו, שאבא נפצע ואמא צריכה להשאר בבית החולים. כשחזרתי רציתי לספר בעצמי לכן הגדול את אשר קרה לנו. "אמא, אמר לי צביקה – אני אהיה על ידך ואעזור לך".

ואכן הוא משתדל להיות נאמן להבטחתו. כל פרח שמצא בימים הראשונים רצה לביא ולשימו על קברו של אבא. משחדר אחר כך הדברה להכרה, הסתגר עם אסונו ולא דיבר עליו. לא רצה להכיר במושג "אבא מת", לא העלה על שפתיו את המלה "אבא". רובו של הזמן היה נמצא במחיצתי, מיעט לשחק עם הילדים. הטיל על עצמו את הדאגה לאח הקטן, שומר על המכשירים של אבא ואינו רוצה שמישהו ישתמש בהם, חרד לארגז הכלים שאבא התקין לו.

שבועיים אחרי שובנו מחיפה ביקשני ללכת איתו לבריכה: "אני רוצה להראות לך משהו". עמד וקפץ קפיצת-ראש, אף על פי שלפני כן היה פוחד לעשות זאת, אולם אומץ הלב והרתיעה מכל פחד, תכונות שבלטו כל כך באבא, דבקו, כנראה, גם בו. יצא מהמים כולו קורן ושאל: "נכון שזה יפה?" – "כן, צביקה, זה היה בדיוק כמו שאבא היה עושה". רטט עבר בו, גיליתי, כנראה, את צפוניו מבלי שהוא עצמו ידע זאת. ניתן בזה ביטוי לנימה העיקרית שקשרה אותו אל אבא השחיין, וברח מהבריכה.

כן, אבא השחיין, רודי הספורטאי.

עניין חיים היה לו הספורט: שחייה וכדורגל, הספורט על כל ענפיו. זה היה התוכן העיקרי של קשריו עם ילדינו ועם ילדי המשק כולו. מתוך קשר זה גם קיבל על אחריותו את קבוצת הילדים-בנים שלנו, שהשתתפה בקרבות, כל אותם הימים דאג להם ומעייניו נתונים להם. רצה מאד לקשור איתם קשרים אמיצים, חלם להיות מורה להתעמלות לכל בנינו.

היכרותנו הראשונה היתה אף היא בתנועת הספורט והשחייה בגרמניה, בברסלאו העיר. כבר אז, בהיותו נער, מילא תפקיד של מציל ולא נפש אחת הציל עוד שם. בברסלאו עבדנו אחר כך בפיתוח תמונות צילום, אולם הוא לא גמר את הכשרתו במקצוע שחיבבו כל כך וברח לאנגליה יחד עם אחדים מחבריו בנוער על מנת להצטרף שם להכשרה חקלאית חלוצית. באנגליה לא קיבלו אותם והעבירו לגבול הולנד, במקום שהצטרפתי אחר כך אליהם גם אני. בהולנד קם מחנה הכשרה, שהתחיל בחמישי איש וגדל למאתיים וחמישים. הרוח הפעילה והחיה במחנה היה רודי. בנו צריך גדול, פיתחו חוה חקלאית יפה. גם כאן הקים תנועה ספורטיבית. כאן נישאנו זה לזו ומכאן עלינו יחד ארצה ובאנו לגשר.

את ילדינו השניים, שנולדו לנו באשדות, חניך לספורט בגיל צעיר ביותר. חניך אותם להתגברות על הפחד, להעז לשבת על טרקטור, לנהוג בסוס, לשחות ולקפוץ. הכשיר את צביקה למלאכת כפיים, סידר לו בחדר נגריה בזעיר-אנפין. החיים עם הילדים היו תמיד אינטנסיביים, ואת רוח המרץ והעשייה הוריש גם לבנו בכורו. את רוב המשחקים של הילדים בחדר הכין במו-ידיו וכן גם את הריהוט בחדר. גם בבתי הילדים, בהם גדלו ילדינו, שמורים עד היום ממעשי ידיו של רודי.

אהב מאד את ספורט הדייג ואימן בו את ילדינו. אהבתו את הספורט היתה מעבירה אותו לעיתים על דעתו ומסיחה אותו מחובותיו כחבר וכאב.

זכורני: עם איתן בן השנתיים הלך פעם ביום מעונן אל מגרש הספורט. גשם עז ניתך פתאום ארצה. הלכתי לחפשם. מצאתי את רודי על המגרש. "איפה הילד?" – שאלתי. "שלחתי הביתה לבד, כי משחר כדורגל מתחיל". פגשתי את הפעוט בדרך כשהוא הולך הלוך ובכה. אכן, לא פעם צריכה הייתי להתגבר על רוגזי וכעסי במקרים כגון אלה, אך ידעתי היטב: רודי הוא אבא מסור האוהב את ילדיו ומעניק להם הרבה, אולם הספורט קודם לכל. וידעתי, כי הוא חי כל דבר המעניין אותו בכל עוצמת כוחותיו הסוערים, בשלמות. אין הוא יודע לחיות את הדבר לחצאין. כך חי את חיי הספורט, כך את חיי בחדר, כך היה ער ודרוך לכל מקרה של גניבה בבריכות או מאורע אחר במשק, וכך גם הלך לפעולות ולקרבות.

לכן הבינתי מה קשים היו עליו ימיו האחרונים כשהוא, רודי, אינו שולט עוד בגופו ובתנועותיו, תלוי בכל בעזרת האחרים.

בכוח שבו, באמונה בכוחות עצמו ובהעזה לנסות כל דבר מבלי להירתע השפיע לא מעט גם עלי. וכשהיססתי בפעם הראשונה בפתיחת מחלקת התינוקות הוא שעודדני לכך.

היה בתכניתו לנסוב בתקופת האביב למקסיקו, להתארח אצל אחותו, וכבר היה הכל מוכן מצידה לעזור לו בביצוע התכנית. אולם במקום לקבל את האח עצמו כאורח קיבלה את הבשורה המרה, כי הוא כבר איננו. שם במקסיקו הרחוקה, נולד ילד ונקרא שמו רודי, בנה של האחות היחידה של רודי שלנו, ששנים רבות השתוקק לראותה.

אני בירקנפלד